7 pohjoismaista tarinaa

Pohjoismaiden neuvoston ja Pohjoismaiden ministerineuvoston vuosikertomus 2013

20
13

7 pohjoismaista tarinaa

Pohjoismaiden neuvoston ja Pohjoismaiden
ministerineuvoston vuosikertomus 2013

Seitsemän pohjoismaista tarinaa

Pohjoismaiden neuvoston ja Pohjoismaiden ministerineuvoston vuosikertomus 2013

Doi: <http://dxdoi.org/10.6027/ANP2014-702>

ISBN: 978-92-893-2699-5

ANP 2014:702

© Pohjoismaiden ministerineuvosto

Toimittaja: Bodil Tingsby

Toimitus: Bodil Tingsby, Niels Stern, Jesper Schou-Knudsen, Heidi Orava, Louise Hagemann, Marita Hoydal ja Michael Funch
Käännökset: Pia Leppälä, Henna-Riikka Luoto, Aija Myllymäki, Anna Skogster ja Vappu Vähälummukka

Ulkoasu: Jette Koefoed

Kansi: Jette Koefoed / ImageSelect ja muut

Valokuvat:

s. 5, 34: Johannes Jansson

s. 8: ImageSelect

s. 9–10: Niels Stern

s. 11: norden.org/Marianne Neraal

s. 12–13: © Glyn Lowe Photoworks

s. 14: Kulturstyrelsen ja norden.org/Jesper Schou-Knudsen

s. 16–17: © Yvonne Haugen

s. 18–19: norden.org/Thomas Glahn

s. 21: Silja Borgarsdóttir Sandelin

s. 22: Kjetil Løite

s. 24, 26: Benjamin Suomela

s. 25: Mikko Kankaisto

s. 27: Bragi Þór Jósefsson

s. 28–29: norden.org

s. 30, 32, 33: Magnus Fröderberg

Paino: Rosendahls-Schultz Grafisk

Painos: 200

Papper: Munken Polar

Kirjasinlaji: Meta LF

Printed in Denmark

Pohjoismaiden ministerineuvosto

Ved Stranden 18

DK-1061 København K

Puhelin (+45) 3396 0200

Pohjoismaiden neuvosto

Ved Stranden 18

DK-1061 København K

Puhelin (+45) 3396 0400

Pohjoismainen yhteistyö

Pohjoismainen yhteistyö on yksi maailman laajimpia alueellisia yhteistyömuotoja. Yhteistyön piiriin kuuluvat Islanti, Norja, Ruotsi, Suomi ja Tanska sekä Ahvenanmaa, Färsaaret ja Grönlanti.

Pohjoismaista yhteistyötä tehdään politiikan, talouden ja kulttuurin aloilla tärkeänä osana eurooppalaista ja kansainvälistä yhteistyötä. Pohjoismaisen yhteisön tavoitteena on vahva Pohjola vahvassa Euroopassa.

Pohjoismainen yhteistyö pyrkii vahvistamaan pohjoismaisia ja alueellisia etuja ja arvoja globaalissa maailmassa. Maiden yhteiset arvot lujittavat osaltaan Pohjolan asemaa yhtenä maailman innovatiivisimmista ja kilpailukykyisimmistä alueista.

www.norden.org

Esipuhe	6
Pohjoismaiden ministerineuvosto avaa ikkunan maailmaan	8
Revontulten loimua ruumiille ja sielulle	12
Politiikkaa ihmisläheisesti	16
Politiikkaa 140 merkillä	20
Kohti turvallisempaa Pohjolaa	24
Yhdessä ruokahävikkiä vastaan	28
Valkoisesta savusta televisiolähetyskseen	32

Esipuhe

Pohjoismainen yhteistyö on tällä hetkellä erityisen kiintoisaa, minkä toinen meistä voi joutua toteamaan hieman haikeana, kun taas toinen voi kiittää onneaan. Selitetäänpä tarkemmin.

Pohjoismaiset virkamme ovat määräaikaista, ja toinen meistä, Jan-Erik Enestamin, on tullut aika lopettaa Pohjoismaiden neuvoston johtajana. Jäähyväiset osuvat vuoteen, jolloin pohjoismainen yhteistyö on ollut paljon esillä ja poliittinen keskustelu vilkasta. Juuri tämä oli tavoitteeni, kun otin haasteen vastaan kuusi vuotta sitten. Olen siis erittäin tyytyväinen. Lisäksi turvallisuus- ja puolustuspolitiikka on noussut ajankohtaiseksi, mitä olen pyrkinyt tukemaan.

Toiselle meistä, Pohjoismaiden ministerineuvoston pääsihteerinä maaliskuussa 2013 aloittaneelle Dagfinn Høybråtenille, vuoden onnistumiset merkitsevät pohjaa uusille, merkityksellisille aloitteille. Maailmalla ei ole koskaan aiemmin oltu yhtä kiinnostuneita Pohjoismaista ja pohjoismaisesta yhteistyöstä kuin nyt, mikä voi vain vahvistaa asemaamme.

Vuoden 2013 tapahtumista kertovaa seitsemää tarinaa valittaessa punaisena lankana toimi tällä kertaa näkyvyys, joka kertoo muutoksesta.

Kukaan ei voi enää väittää meidän käpertyvän itseemme – vuorovaikutuksemme maailman kanssa on digitaalista, avointa ja kaikkien saatavilla. Open Access -hankkeemme ansiosta kaikki voivat nyt esimerkiksi saada käyttöönsä pohjoismaisen yhteistyön tuottamia julkaisuja – ja vieläpä ilmaiseksi.

Uskomme myös, että muun maailman kiinnostus Pohjoismaiden ainutlaatuista yhteistyökykyä kohtaan voi saada kiinnostuksen kasvaamaan myös täällä. Olemme Janten lakia uhmaten selvinneet talouskriisistä muita paremmin ja rakentaneet yhteiskunnan, joka tarjoaa sekä leipää että sirkushuveja. Voimme olla ylpeitä Nordic Cool -kulttuurifestivaalin saamasta vastaanotosta Yhdysvalloissa sekä ensimmäistä kertaa kaikkiin Pohjoismaihin televisioitun Pohjoismaiden neuvoston palkintogaalan saavuttamasta suuresta yleisöstä.

Suurempi näkyvyys voi mielestämme vain vahvistaa luottamusta saavutuksiimme. Nämä seitsemän tarinaa esittelevät ihmisiä, joita pohjoismainen yhteistyö on koskettanut arjessa, palkinnut saavutuksista tai tukenut poliittisessa työssä.

Jan-Erik Enestam

johtaja

Pohjoismaiden neuvosto

Dagfinn Høybråten

päsihteeri

Pohjoismaiden ministerineuvosto

POHJOISMAIDEN MINISTERINEUVOSTO AVAA IKKUNAN MAAILMAAN

Pohjoismaiden ministerineuvosto ottaa uudella Open Access -hankkeellaan aimo askeleen kohti entistä suurempaa avoimuutta ja näkyvyyttä. Kaikki ministerineuvoston julkaisut ovat vastaisuudessa avoimesti ja ilmaiseksi lukijoiden saatavilla verkossa. Tästä hyötyvät kaikki – myös tanskalaisen University College Sjællandin opiskelijat.

NIELS STERN

Pohjoismaiset ravitsemus-suositukset, *Nordic Nutrition Recommendations 2012*, on uusi pohjoismainen klassikkoteos. Tämä yli 500-sivuinen kirja on yksi perusteellisimmista ja parhaiten dokumentoiduista kansainvälisen tason julkaisuista ravitsemustieteen alalla.

Kirja pohjautuu mittavaan tieteel-liseen hankkeeseen, jonka rahoittaja on Pohjoismaiden ministerineuvosto. Teoksella on paitsi runsaasti tutkimusarvoa myös konkreettista hyötyarvoa kuluttajille: juuri tähän

kirjaan pohjautuu nimittäin pohjoismainen ravitsemusmerkintä eli Avaimenreikämerkki.

Kirjan edellistä painosta myytiin noin 11 000 kappaletta, ja sitä ostivat etenkin opiskelijat. University College Sjællandissa opiskelevalle Caroline Zeuthenille teos on hänen omien sanojensa mukaan varsinainen raamattu:

– Käytän sitä hakuteoksena, koska se on selkästi jäsennelty, tiivis ja tarkka ja siinä on monia hyviä taulukoita ja diagrammeja. Se on korvaamaton apuväline etenkin kirjallisten

– Opiskelijat eivät kylvä rahassa mutta joutuvat silti ostamaan paljon kalliita kirjoja, joita he eivät välttämättä kuitenkaan käytä kovin monta kertaa. Vapaasti ladattavasta sähköisestä versiosta on valtavasti hyötyä, sanoo Caroline Zeuthen.

töiden laadinnassa, Caroline sanoo.

Carolinea ja hänen opiskelutovereitaan ilahduttaa varmasti tieto siitä, että *Nordic Nutrition Recommendations 2012* on nyt ensimmäistä kertaa maksutta ja vapaasti ladattavissa sähköisessä muodossa. Pohjoismaiden ministerineuvosto on uudistanut julkaisupolitiikkaansa siten, että kaikki ministerineuvoston julkaisut ovat kesäkuusta 2014 alkaen Open Access -julkaisuja eli avoimesti ja ilmaiseksi kaikkien saatavilla internetissä. Carolinen mielestä tämä on hyvä uutinen:

– Opiskelijat eivät kylvä rahassa mutta joutuvat silti ostamaan paljon kalliita kirjoja, joita he eivät välttämättä kuitenkaan käytä kovin monta kertaa. Vapaasti ladattavasta sähköisestä versiosta on valtavasti hyötyä. Sähköiset kirjat ovat muutenkin kätevämpiä, sillä ne eivät vie hyllymetreittäin tilaa, kuten perinteiset opukset, sanoo Caroline, jolla on ravitsemus- ja terveysalan opintoja University College Sjællandissa jäljellä vielä puolitoista vuotta.

Kirjan vapaasti ladattavasta verkkoversiosta on kuitenkin hyötyä myös laajemmassa demokraatti-

sessä merkityksessä, toteaa Pohjoismaisessa kansanterveystieteen korkeakoulussa (NHV) tohtorin tutkintoa suorittava sairaanhoitaja Susann Regber:

– Lihavuudesta ja ylipainosta on tullut maailmanlaajuinen kansanterveysongelma, josta kärsivät sekä lapset että aikuiset. Tältä kehitykseltä ei ole säästynyt myöskään Pohjoismaiden väestö. Pohjoismaiset ravitsemussuosituksukset ovat siten tärkeä tietolähde, joka on tuotava

mahdollisimman laajalti pohjoismaalaisten ulottuville. Avoin verkkojulkaiseminen tuo kaiken tämän tiedon helposti ja nopeasti kaikkien saataville, mikä on oikein myös demokration ja tasa-arvon näkökulmasta.

Uusi pohjoimainen julkaisuarkisto

Pohjoismaiden ministerineuvoston uuden Open Access -politiikan tukemiseksi sihteeristö on käynnistänyt ensi vaiheessa seitsemän ministeri-

TIETORUUTU

Pohjoismaiden ministerineuvoston sihteeristön *Open Access* -hankkeessa ovat mukana NordForsk, Pohjoismainen energiantutkimus, Nordic Innovation, Viestintätutkimuksen pohjoismainen dokumentointikeskus NORDICOM, Pohjoismainen kansanterveystieteen korkeakoulu NHV, Pohjoismainen aluekehityksen keskus NordRegio ja Pohjoismainen hyvinvointikeskus NVC.

Uusi julkaisuarkisto avautuu keväällä 2014. Lisätietoja Pohjoismaiden ministerineuvoston *Open Access* -hankkeesta on osoitteessa www.norden.org/fi/julkaisut/open-access-julkaiseminen.

– Lihavuudesta ja ylipainosta on tullut maailmanlaajuinen kansanterveysongelma, josta kärsivät sekä lapset että aikuiset. Tältä kehitykseltä ei ole säästynyt myöskään Pohjoismaiden väestö. Pohjoismaiset ravitsemussuositukset ovat siten tärkeä tietolähde, joka on tuotava mahdollisimman laajalti pohjoismaalaisten ulottuville, Susann Regber sanoo.

neuvoston alaisen laitoksen kanssa ainutlaatuisen hankkeen uuden ja nykyaikaisen julkaisuarkiston kehittämiseksi. Arkistossa on avoimesti saatavilla kaikki Pohjoismaiden ministerineuvoston julkaisemat ja rahoittamat julkaisut. Tekninen ratkaisu perustuu avoimeen lähdekoodiin, ja sitä ylläpitää Uppsalan yliopiston kirjasto.

Arkistosta löytyvät pohjoismaisten ravitsemussuositusten ja muiden vastaavien teosten lisäksi myös erilaiset terveystietä ja hyvinvointia, ilmastoa ja ympäristöä, koulutusta ja tutkimusta sekä monia muita aiheita käsittelevät raportit ja aikakausjulkaisut – ja kaikki ovat ladattavissa ilmaiseksi. Joitakin julkaisuja voi lisäksi ostaa painetussa muodossa tai sähköisinä kirjoina muualta.

Ministerineuvoston julkaisut ovat tähän asti olleet hajallaan laitosten omilla verkkosivuilla, mutta nyt ne kootaan yhteen paikkaan. Haut on tämän jälkeen mahdollista kohdistaa kaikkiin julkaisuihin samalla kertaa. Myös julkaisujen jakelumahdollisuudet paranevat huomattavasti, mikä puolestaan lisää näkyvyyttä.

Open Access osana uudistustyötä

Pohjoismaiden ministerineuvoston *Open Access* -hanke käynnistyi maaliskuussa 2013, ja sen muoto ja sisältö tukevat kaikin tavoin ministerineuvoston meneillään olevaa uudistustyötä:

– Kun aloitin pääsihteerin virassa, sain tehtäväkseni uudistaa Pohjoismaiden ministerineuvostoa.

Uudistustyön lähtökohtana on toiminnastamme saatavan hyödyn lisääminen. Tavoitteenani on varmistaa, että Pohjoismaat saavat tuntuva vastinetta pohjoismaiseen yhteistyöhön investoimilleen huomattaville resursseille ja poliittiselle energialle. *Open Access* on luonnollinen osa tätä nykyaikaistamistyötä, pääsihteerin Dagfinn Høybråten totesi NordForsk Magasin 2013 -lehden haastattelussa.

Avoimen saatavuuden historiaa

Open Access eli pyrkimys tieteellisen tiedon avoimeen saatavuuteen juontaa juurensa kansainvälisessä tiedemaailmassa 1990-luvulla syntyneestä liikkeestä. Etenkin tutkijat, kirjastonhoitajat ja poliitikot olivat tyytymättömiä suurten tieteellisten kustantamojen jatkuvasti nouseviin hintoihin ja monopolin kaltaiseen asemaan – ennen kaikkea siksi, että tieteellisten julkaisujen sisällöstä ja laadunvarmistuksesta vastasivat julkista rahoitusta saavat tutkijat. Jotain oli siis monien mielestä vialla, kun kustantamoihin virtasi julkista rahaa samalla kun kirjastojen budjetit jäivät yhä pahemmin kehityksestä jälkeen.

Www:n yleistyminen 1990-luvun puolivälistä alkaen tarjosi tehokkaan työkalun Open Access -liikkeelle. Yhtäkkiä oli mahdollista jakaa tutkimusartikkeleita edullisesti kollegoille – sähköisesti ja ohi kustantamojen. Tästä syntyi ymmärrettävästi katkeria ristiriitoja.

Open Access nykyään

Taistelua käydään edelleen, mutta toisin kuin alkuaikoina Open Access ei ole enää liike. Siitä on tullut tosiasia, jonka olemassaolon kustantamotkin ovat joutuneet tunnustamaan. Suurimmat haas-

teet liittyvät nykyään pikemminkin käytännön toteutukseen. Paljonko kustantamoille tulisi maksaa niiden palveluista? Tarvitaanko tieteellisiä kustantamoja ylipäätään, kun kaikki on jaeltavissa sähköisiä kanavia hyödyntäen? Miten saadaan tutkijat, joiden tärkeimpänä huolenaiheena ovat näkyvyys ja laatu, tukemaan tieteellisten tutkimusten ja julkaisujen avointa saatavuutta? Miten ylipäätään saadaan uusi avoimen saatavuuden malli toimimaan kunnolla?

Pohjoismaiden ministerineuvosto on uudella Open Access -politiikallaan tarttunut jo moniin näistä

kysymyksistä. Työsarkaa kuitenkin vielä riittää. Avoimeen saatavuuteen liittyvät lukuisat käytännön haasteet ovat yleisesti ottaen samoja kaikissa Pohjoismaissa. Siksi on järkevää pohtia yhteistyömahdollisuuksia, ja tässä Pohjoismaiden ministerineuvosto voi olla avainasemassa.

Ministerineuvosto voi olla tärkeä toimija esimerkiksi silloin, kun pyritään saamaan yleiskuva julkisin varoin tapahtuvasta julkaisutoiminnasta, kun seurataan ja selvitetään tutkimusneuvostojen Open Access -politiikan vaikutuksia tai kun on kyse tekijänoikeuskysymyksistä tai pienistä, kansallisilla kielillä ilmestyvistä aikakausjulkaisuista ja monografioista – puhumattakaan tutkimusaineistosta, joka onkin jo huomattavasti monisylisempi ongelmakenttä.

Ihmisoikeus

Yhteistyö on siis vasta aluillaan, mutta uuden julkaisuarkiston myötä Pohjoismaiden ministerineuvosto on jo avannut uuden ikkunan maailmaan. Ministerineuvoston suunnanmuutoksesta on nimittäin iloa monille muillekin kuin vain Carolinelle ja hänen opiskelutovereilleen. Siitä on maailmanlaajuista hyötyä kaikille, jotka haluavat tutustua tarkemmin Pohjoismaiden oloihin. Kuka tahansa voi vastedes missä päin maailmaa tahansa täysin maksutta hyödyntää esimerkiksi pohjoismaisten ravitsemussuositusten taustalla olevaa merkittävää tutkimuspanosta. Pohjoismaiden ministerineuvosto noudattaa siten omalta osaltaan YK:n ihmisoikeuksien yleismaailmallisen julistuksen 27. artiklaa (1948), jonka mukaan ”Jokaisella on oikeus – – päästä osalliseksi tieteen edistyksen mukanaan tuomista eduista.” ●

– Kun aloitin pääsihteerin virassa, sain tehtäväkseni uudistaa Pohjoismaiden ministerineuvostoa.

Uudistustyön lähtökohtana on toiminnastamme saatavan hyödyn lisääminen. Tavoitteenani on varmistaa, että Pohjoismaat saavat tuntuvaan vastinetta pohjoismaiseen yhteistyöhön investoimilleen huomattaville resursseille ja poliittiselle energialle. Open Access on luonnollinen osa tätä nykyaikaistamistyötä, toteaa Dagfinn Høybråten.

REVONTULTEN LOIMUA RUUMIILLE JA SIELULLE

Kun Pohjolan meteoriitti iski Washingtonin ytimeen

Vain jokunen kuukausi sitten revontulet loimusivat Washingtonin yllä ja pohjoismaisten laulajien, muusikoiden ja äänten sointi täytti Kennedy Center -kulttuurikeskuksen korkeat salit. Uuden pohjoismaisen ruoan jälkimaku saattoi jäädä viipymään valikoivan washingtonilaisen yleisön huulille. Pohjoismaiden ministerineuvoston kulttuuri- ja arvopanostus Nordic Cool 2013 valloitti Yhdysvaltain pääkaupungin neljäksi viikoksi. Näyttää siltä, että tapahtuma oli muutakin ja enemmän kuin vain vilvoittava pohjoismainen tuulahdus.

JESPER SCHOU-KNUDSEN

Pohjoismainen kulttuurifestivaali Nordic Cool päättyi virallisesti 17. maaliskuuta 2013, mutta vaikka revontulet sammuiivat ja pohjoismaiset tuulet palasivat kotikonnuilleen Atlantin toiselle puolelle, Nordic Coolista syntyy vieläkin kaikuja ja jälkimakua. Kaiut ja maut kantautuvat myös viestimiin, jotka yleensä eivät tuhlaa palsta-

tilaansa pohjoismaisiin kysymyksiin. Tanskalaisen *Politiken*-lehden toimittaja Monna Dithmer selittää ilmiötä seuraavasti:

– Tiedotusvälineissä Washingtonin Nordic Cool -festivaalia käsitelleet arvosteluni ja Jakob Nielsenin artikkelit vaikuttivat ratkaisevasti siihen, että *Politiken* toteutti kokonaisen Nordic Cool -sarjan,

Kennedy Center kirjaimellisesti kylpi revontulten loimussa, joka valaisi Potomac-joen varrella sijaitsevan marmorirakennuksen kaikessa komeudessaan. Revontulten tapaan vaihtuvat värit loistivat pimeään tultua pitkän matkan päähän.

jossa arkkitehtuurin, kuvataiteen, teatterin, elokuvan sekä klassisen ja uuden musiikin kriitikot kävivät vuoropuhelua pohjoismaalaisen kollegan kanssa ja pohtivat pohjoismaisuuden ydintä kullakin osa-alueella, tanskalainen teatteritoimittaja ja kriitikko Dithmer selittää.

Keskustelua ei kuitenkaan käyty pelkästään taiteesta, vaan myös arvot – pohjoismainen sielu, ruumis ja yhteiskuntamalli – valtasivat

alaa Washingtonissa aina eturivistä takapenkille saakka. Tämä toteutui niin vahvasti, että ylpeys ja ilo soivat raikuvien sävelin Kennedy Centerissä, jota voidaan kutsua Yhdysvaltain liittovaltion Graalin maljaksi. Sävelet eivät kaikuneet onttoina:

– En ole koskaan tuntenut itseäni niin pohjoismaalaiseksi. Oli kosketettava yhtäkkiä huomata, että minä pieni tanskalainen olen osa suurempaa kokonaisuutta; laajempaa

pohjoismaista kulttuuria ja etenkin luontoa. Kulkiessani pohjoismaisten vaikutteiden keskellä huomasin nimittäin pikkuhiljaa hahmottuvan selkeitä yhteneväisyyksiä ja kytköksiä. Kaikki oli tietenkin suunniteltu niin, että Nordic Cool antaisi yhtenäisen kokonaiskuvan, mutta itse yllätyin siitä, että se vaikutti minuun aivan eri tavalla kuin maljapuheet pohjoismaisesta yhteenkuuluvuudesta, selvittää Monna Dithmer, joka seurasi festivaalia lähietäisyydeltä.

Tanskalaisia palikoita, suomalaisia paitoja ja ehtaa pohjoismaisuutta

Nordic Cooliin mahtui kaikkea: uudistusta, toistoa ja yllätyksiä, niin ruumiille kuin sielulle. Festivaali tarjosi myös odottamatonta, itsestään

387 072 legopalikkaa, 56 färsaarelaista lasilintua, 1 270 suomalaista paitaa, 30 pohjoismaista kirjailijaa, 100 konserttia ja 3 000 liputta jäänyttä kävijää sekä yli 150 tuntia ydinarvojen ja revontulten tähdittämää ohjelmatykitystä.

– Kokemusta vahvistivat ulkona seisovat puuhirvet, valmiina valloittamaan Yhdysvaltain kulttuurin kehdon, sisälle jo tunkeutuneet suuret lasilinnut, valtaisa paidoista muodostuva alus, koivujen välistä kurkistelevat designmekot, jäämusiikki, ruoanlaittosessiot, teatteri sekä kokonaisuuden kruunaava revontulivaloinstallaatio.

selvää ja itseään selittävää sisältöä, paatosta ja eetosta, sekä pieninä palasina että suurina linjauksina. Tapahtumakokonaisuutta voi myös kuvata luvuin: 387 072 legopalikkaa, 56 färsaarelaista lasilintua, 1 270 suomalaista paitaa, 30 pohjoismaista kirjailijaa, 100 konserttia ja 3 000 liputta jäänyttä kävijää sekä yli 150 tuntia ydinarvojen ja revontulten tähdittämää ohjelmatykitystä.

Vaikka 16 pohjoismaista ministereä ilmoitti yhteen ääneen olevansa ylpeitä Kennedy Centerin komeat lavat täyttäneestä taiteesta, silti alueellinen itsetunto kohosi toden teolla senaattorien, lahjoittajien ja kommentaattorien tuoman kunnian myötä. Todettiin, että taide toimii oman arvonsa lisäksi myös ovenavaajana politiikalle ja yhteiskunnallisille arvoille.

Festivaalin johdon osaavan kuraattoritoiminnan ansiosta pohjoismaiset arvot, kulttuurikäsitys ja politiikka tulivat esille taiteen kautta ja tavoittivat Kennedy Centerin yleisön. Kohtaaminen yllätti jopa erittäin vaativan teatteritoimittajan:

– Oli valtaisa kokemus saada vastaanottaa kaikkialta Pohjoismaista ja eri taiteenaloilta tulvahtava taideryöpytys. Juuri tämän valtaisan panostuksen ansiosta vaikutus oli niin voimakas. Yhteiset tekijät ja teemat, kuten perheen ja yhteisön pirstaloituminen, suhde luontoon, materiaalien sekä valon ja pimeyden taju ja lavastus, piirtyivät esiin muuallakin kuin teatteriesityksissä.

– Samaa kokemusta vahvistivat ulkona seisovat puuhirvet, valmiina valloittamaan Yhdysvaltain kulttuurin kehdon, sisälle jo tunkeutuneet suuret lasilinnut, valtaisa paidoista muodostuva alus, koivujen välistä kurkistelevat designmekot, jäämu-

siikki, ruoanlaittosessiot, teatteri sekä kokonaisuuden kruunaava revontulivaloinstallaatio. Tätä tunnelmaa huokuivat myös Anna Ancherin teokset, jotka tutkiskelevat valoa, pienimuotoista sisustusta ja niihin piirtyvää pientä ihmistä, ja istui täysin samaan pohjoismaiseen tunnelmaan, Monna Dithmer kertoo.

Pohjoismaiset isät bussin kyljessä

Nordic Cool -festivaalin myötä syntyi myös aivan uudenlaista yhteistyötä. Pohjoismaiden ministerineuvosto teki tiivistä yhteistyötä Pohjoismaiden Washingtonin-suurlähetystöjen kanssa, ja yhdessä alueen taideorganisaatioiden kanssa nämä antoivat vaikuttavan panoksen siihen, että pohjoismaisten ydinarvojen vahva viesti iski suoraan Washingtonin ytimeen.

Paikallisbussien kyljissä koemeili kuvia miehistä isyysvapaalla, feministit ja intellektuellit vertailivat pohjoismaista ja amerikkalaista tasa-arvoa keskustelutilaisuudessa, pohjoismaiset luomutuotteet sekoittuivat paikalliseen muusiin ja maissiin sekä Kennedy Centerin että naisten taiteen National Museum for Women in the Arts -museon ruokaloissa.

Tämä yhdistettynä lukuisiin työpajoihin, seminaareihin ja paljaisiin pohjoismaisiin tunteisiin Bergmanin Fannyssa ja Alexanderissa herättivät sekä tiedotusvälineiden että yleisön välittömän mielenkiinnon. Näin kävi sekä alueellisesti että Washingtonissa:

– On mielenkiintoista, että niin moni amerikkalainen tarttui mahdollisuuteen kohdata Pohjoismaat ja että esityksiin ja moniin paneelikeskusteluihin oli tulijoita jonoksi asti.

Tanskalainen Bjarke Ingels ja hänen arkkitehtitoimistonsa BIG ovat tuttuja nimiä myös Yhdysvalloissa, mutta yhteisen panostuksen vahvuutena oli juuri se, että yhtäkkiä esimerkiksi Jesper Kongshaugin kaltainen valaistussuunnittelija nousi huomion keskipisteeseen. Jesper Kongshaugin revontulet olivat se, minkä useimmat tapaamani henkilöt nostivat esiin suurimpana elämyksenä, Monna Dithmer kertoo.

Jesper Kongshaugin revontulten inspiroima Nordlys-valotaideteos olikin monen mielestä Nordic Cool -festivaalien vaikuttavin osuus.

– Pohjoismaissa emme anna paljoakaan arvoa Pohjoismaiden yhteenkuuluvuudelle, mutta maailmalla Pohjoismaat nähdään kokonaisuutena. Miksi ihmeessä emme hyödynnä ja vahvista tätä yhteistä pohjoismaista lähtökohtaa?

Kennedy Center kirjaimellisesti kylpi revontulten loimussa, joka valaisi Washington D.C.:ssä Potomac-joen varrella sijaitsevan marmorirakennuksen kaikessa komeudessaan. Revontulten tapaan vaihtuvat värit loistivat pimeään tultua pitkän matkan päähän. Jo festivaaliavajaisia seuraavana päivänä revontulet komeilivat Washington Postin etusivulla.

Pohtiessaan festivaalia kokonaisuutena kokenut toimittaja ja kriitikko kuitenkin yllättyi eräästä päätelmästä, joka syntyi Pohjoismaiden suuresta panostuksesta Yhdysvaltain päänäyttämöllä:

– Kaiken kaikkiaan saattoi tuntua siltä, että pohjoismaisuutta on vaikeaa käsitellä yhä globaalimman kulttuuri-ilmaisun leivissä, mutta samaan aikaan on yhteisiä piirteitä, jotka kytkeytyvät toisiinsa. Jäljelle jäikin tämä kahtiajako: Pohjoismaissa emme anna paljoakaan arvoa Pohjoismaiden yhteenkuuluvuudelle, mutta maailmalla Pohjoismaat nähdään kokonaisuutena. Miksi ihmeessä emme hyödynnä ja vahvista tätä yhteistä pohjoismaista lähtökohtaa? ●

TIETORUUTU

Nordic Cool 2013 oli Washingtonissa pidetty taide- ja kulttuurifestivaali. Sen järjestivät yhteistyönä John F. Kennedy Center for the Performing Arts -keskus, Pohjoismaiden ministerineuvosto, Washingtonin pohjoismaiset suurlähetystöt sekä Pohjoismaiden, Ahvenanmaan, Färsaarten ja Grönlannin taide- ja kulttuurinvaihtoorganisaatiot. Nordic Cool on Pohjoismaiden suurin tähänastinen yhteispanostus Yhdysvalloissa, ja se sai paljon huomiota

poliitikkojen parissa ja tiedotusvälineissä niin Pohjoismaissa kuin muuallakin maailmassa. Festivaalin budjetti oli noin 45 miljoonaa Tanskan kruunua (noin 6 miljoonaa euroa). Päärahoittaja oli Kennedy Center ja sen lahjoittajat. Pohjoismaiden ministerineuvosto myönsi festivaalille 4,5 miljoonaa Tanskan kruunua, Pohjoismaiden kulttuurirahasto noin 600 000 Tanskan kruunua ja jokainen Pohjoismaa noin 1,2 miljoonaa Tanskan kruunua.

Ruotsin Bollnäsistä kotoisin oleva 25-vuotias Nathalie Anteskog kertoi eräänä lämpimänä kesäkuun puolivälin päivänä Allingen *Cirkuspladsen*-aukiolle pystytetyssä teltassa matkastaan – ei siitä, miten hän oli päätenyt Bornholmin Allingeen, vaan siitä, millainen oli ollut hänen Jobbresan-matkansa Osloon. Nathalie osallistui Allingen *Folkemødet*-tapahtuman yhteydessä nuorisotyöttömyydestä pidettyyn keskustelutilaisuuteen yhdessä Pohjoismaiden ministeri-

neuvoston pääsihteerin, Pohjoismaisen hyvinvointikeskuksen tutkijoiden sekä Nordjobbin ja *Jobbresan*-hankkeen projektijohtajien kanssa.

– En ollut koskaan aiemmin osallistunut paneelikeskusteluun enkä itse asiassa edes pidä yleisön edessä esiintymisestä, mutta kaikki olivat tosi rentoja ja mukavia, joten ei se loppujen lopuksi niin kamalaa ollutkaan, Nathalie Anteskog kuvailee kokemustaan.

Malmön korkeakoulussa opiskellut Nathalie on suorittanut alemman

POLITIikkaA

IHMISLÄHEISESTI

Pohjoismaat puheenaiheena Allingen, Almedalenin ja Arendalin politiikkatapahtumissa

LOUISE HAGEMANN

korkeakoulututkinnon vuorovaikutussuunnittelun alalla. Hän kertoi telttaan kokoontuneelle yleisölle eh-tineensä olla työttömänä puolitoista vuotta, kun hän kuuli *Nordjobbin* alaisesta *Jobbresan*-hankkeesta, jos-sa ruotsalaisnuoria autetaan työnha-kuun Osloon. Nathalie saapui Osloon joulukuussa 2012 ja pääsi kuukautta myöhemmin logistiikka-apulaiseksi Kuehne + Nageliin. Neljä kuukautta myöhemmin hän aloitti teknisenä tukihenkilönä Telenorissa, missä hän työskentelee edelleen.

– Monet nuorista kuulijoista ilmei-sesti vähän yllättyivät siitä, että *Jobbresan* oli mielestäni tosi hyvä hanke. Monet varmaan luulivat Ruot-sin valtion suorastaan pakottaneen minut töihin Norjaan päästäkseen huolehtimasta nuorista työttömistä, mutta siitä ei todellakaan ole kysy-mys, Nathalie painottaa.

Keskiössä nuoret

Nuorisotyöttömyys oli Pohjoismai-den ministerineuvoston Ruotsin-puheenjohtajakauden keskeisiä

teemoja, ja pari viikkoa ennen Bornholmin politiikkatapahtumaa Pohjoismaiden pääministerit pitivät huippukokouksen, jossa keskityttiin nimenomaan nuorten tilanteeseen. Pohjoismaiden ministerineuvoston pääsihteeri Dagfinn Høybråten kertoi lukuisista aloitteista, joita poliitikot olivat jo ehdineet panna vireille.

Allingessa poliittiset haasteet ja visiot konkretisoituivat tuntuvasti, ja teltassa virisi vilkas keskustelu siitä, mitä voitaisiin tehdä Nathalien ja muiden samassa asemassa olevien

Folkemødet järjestettiin Bornholmissa vuonna 2013 kolmannen kerran, ja Pohjoismaiden ministerineuvostolla ja Pohjoismaiden neuvostolla oli ensimmäistä kertaa oma teltta keskeisellä Cirkuspladsenilla. Ministerit, poliitikot, asiantuntijat ja Nathalien kaltaiset tavalliset pohjoismaalaiset osallistuivat siellä paneelikeskusteluihin ja muihin tapahtumiin.

nuorten auttamiseksi entistä paremmin.

– Minulle itselleni on hyvin tärkeää kertoa siitä, miten myönteinen kokemus *Jobbresan* minulle oli ja miten suuresti se auttoi minua pääsemään elämässäni eteenpäin pitkän, pelkkien tukien varassa vietetyn työttömyysjakson jälkeen, Nathalie sanoo.

Jobbresan on oiva esimerkki siitä, miten jo vähäisenkin matka- ja asuinkustannuksiin tarkoitettu taloudellinen tuki yhdistettynä käytännön työnhakuneuvontaan voi auttaa monia Pohjoismaiden työttömiä nuoria. Läheskään kaikki eivät kuitenkaan ole Nathalien tavoin valmiita muuttamaan ja hyödyntämään

koko pohjoismaista työmarkkina-aluetta.

Pohjoismaiden politiikkafestivaalit

Nuorisotyöttömyys oli myös yksi Gotlannin Almedalsveckan-tapahtuman yhteydessä järjestetyn Pohjolan päivän teemoista. Aiheesta saapuivat keskustelemaan myös kaikki Pohjoismaiden pääministerit. Suur tapahtumaksi kasvanut *Almedalsveckan* on järjestetty vuodesta 1968, jolloin Olof Palme piti puheen kuorma-auton lavalta, ja ruotsalaismallin mukaisesti myös tanskalaiset ovat viime vuosina kehittäneet oman Folkemødetinsä, norjalaiset Arendalsukansa ja suomalaiset Suo-

miAreenansa. Arendalsuka järjestettiin vuonna 2013 toisen kerran, ja vaikka sitä leimasikin vahvasti Norjan vaalitaistelun käynnistyminen, ehdivät Islannin pääministeri, Pohjoismaiden neuvoston presidentti ja monet muut Pohjolan eturivin poliitikot keskustella sen aikana Pohjoismaiden paikasta Euroopassa.

Folkemødet järjestettiin Bornholmissa vuonna 2013 kolmannen kerran, ja Pohjoismaiden ministerineuvostolla ja Pohjoismaiden neuvostolla oli ensimmäistä kertaa oma teltta keskeisellä *Cirkuspladsenilla*. Ministerit, poliitikot, asiantuntijat ja Nathalien kaltaiset tavalliset pohjoismaalaiset osallistuivat siellä paneelikeskusteluihin ja muihin tapahtumiin, joissa kansalliseen keskusteluun tuotiin pohjoismainen näkökulma.

Potkua demokraattiseen keskusteluun

Pohjoismaiden politiikkafestivaalien tapahtuma- ja osallistujamäärien voimakas kasvu osoittaa selkeästi, että poliittista keskustelua on tarve käydä myös totuttujen puitteiden ulkopuolella.

– Aikana, jolloin poliittisten puolueiden jäsenmäärät ovat selvässä laskussa, demokratia tarvitsee kiipeästi piristysruiskeen. Sosiaalisella medialla on tärkeä rooli, mutta se ei silti pysty korvaamaan kasvokkaista poliittista keskustelua, jollaiseen tarjoutuu tilaisuus esimerkiksi juuri Allingessa, Tanskan kansankäräjien puhemies Mogens Lykketoft analysoi *Folkemødet*-tapahtuman suurta suosiota eräässä kokouksessa.

Lykketoft ja monet muut poliitikot arvostavat Folkemødetin epävirallista luonnetta. Heistä on mukavaa esiintyä vähän tavallista

rennommin ja käydä suoraa keskustelua muiden panelistien sekä kuulijoiden kanssa, joista monet tarttuvatkkin hanakasti keskustelijoiden esille ottamiin aiheisiin. Yleisön joukossa on toki monia enemmän tai vähemmän ammattimaisia lobbareita ja yhteiskunnallisia keskustelijoita, mutta myös paljon aivan tavallisia ihmisiä, mikä tuo keskusteluihin ihan uudenlaista, virkistävää dynamiikkaa.

Tästä käy esimerkiksi vaikkapa ristikorua kaulassaan kantanut nuori kristitty bornholmilaismies, joka ponkaisi pystyyn kesken paneelikeskustelun ja antautui kiihkeään ajatustenvaihtoon Tanskan pohjoismaisen yhteistyöministerin ja kirkkoministerin, lastenkirjailijana-kin kunnostautuneen Manu Sareenin kanssa. Keskustelun aiheena oli Oscar K.:n ja Dorte Karrebækin ristiriitaisen vastaanoton saanut ”köyhän väestön Raamattu” *Biblia Pauperum Nova*, joka oli ehdolla Pohjoismaiden neuvoston uuden lasten- ja nuortenkirjallisuuspalkinnon saajaksi.

Myös Nathalielle sateli Allin-gessa kysymyksiä yleisön joukosta, mutta hän selvitti ne hienosti ja summasi kokemuksiaan seuraavasti:

– Minulle oli suuri henkilökohtainen voitto uskaltaa seistä lavalla niin monen tärkeän ja taitavan ihmisen rinnalla ja vastata kysymyksiin, jotka esitettiin kaiken huipuksi tanskaksi! ●

Natalielle sateli kysymyksiä yleisön joukosta, mutta hän selvitti ne hienosti ja summasi kokemuksiaan seuraavasti:

– Minulle oli suuri henkilökohtainen voitto uskaltaa seistä lavalla niin monen tärkeän ja taitavan ihmisen rinnalla ja vastata kysymyksiin, jotka esitettiin kaiken huipuksi tanskaksi!

TIETORUUTU

Almedalsveckan on järjestetty Gotlannin Visbyssä vuodesta 1968 alkaen. Pohjoismaiden suurin politiikkatapahtuma ajoittuu heinäkuun ensimmäiselle viikolle, ja sen aikana järjestetään yli 2 000 tilaisuutta, joihin saapuu runsaat 20 000 osallistujaa. www.almedalsveckan.info

SuomiAreena näki päivänvalon Porissa vuonna 2006. Se järjestetään vuosittain heinäkuussa Pori Jazzin yhteydessä. www.suomiareena.fi

Arendalsuka järjestetään Arendalissa elokuussa. Vuonna 2013 sitä vietettiin toista kertaa. wwwarendalsuka.no

Folkemødet on järjestetty Bornholmin Allin-gessa kolmesti. Nelipäiväisen tapahtuman ohjelmassa oli vuonna 2013 yli 1 500 tilaisuutta, joissa vieraili päivittäin keskimäärin 15 000 kävijää. www.brk.dk/Folkemoedet

Jobbresan on Nordjobb (Norden-yhdistysten liiton) alainen hanke. Se auttaa työttömiä ruotsalaisnuoria kiinni työelämään tarjoamalla heille starttipaketin, johon sisältyvät ilmaiset matkat ja kuukauden ilmainen oleskelu Norjassa, kielikurssi sekä työnhakuneuvontaa. Vuonna 2012 kaikkiaan 79 prosenttia hankkeeseen osallistuneista oli saanut joko työ-, opiskelu- tai harjoittelupaikan. www.nordjobb.org

POLITIikkaa 140 MERKILLÄ

”Osallistu keskusteluun!” Näiden sanojen saattelemana viisi pohjoismaista nuorisopoliitikkoa toimi Pohjoismaiden ministerineuvoston ja neuvoston skandinaavisen Facebook-sivun päivittäjinä istuntoa edeltävän viikon ajan. Virtuaalisessa poliittisessa nuorisopaneelissa he käsittelivät jo ennen kokouksia perusteellisesti Pohjoismaiden neuvoston istunnon yhtä keskeistä aihetta: nuorten oloja Pohjoismaissa. Nuoret kutsuivat avoimeen keskusteluun omalla tutulla maaperällään eli sosiaalisessa mediassa.

MARITA HOYDAL

”Hyvät pohjoismaiset ystävät, nimeni on *Silja Borgarsdóttir Sandelin* ja olen Nuorten Pohjoismaiden neuvoston presidentti. Odotan innolla tulevien viikkojen keskustelua.”

Näin suomalais-islantilainen Silja Borgarsdóttir Sandelin, Nuorten Pohjoismaiden neuvoston silloinen presidentti, kirjoitti Pohjoismaiden ministerineuvoston ja neuvoston skandinaaviselle Facebook-sivulle 21. lokakuuta 2013. Perinteisen joutsenlogon tilalle vaihtui viisi

hymyilevää kasvoa, jotka kutsuivat pohjoismaiseen keskusteluun otsikolla ”Tämä on meidän Pohjolamme”.

– Ministerineuvoston ja neuvoston Facebook-sivun päivittäjänä sain mahdollisuuden olla yhteydessä eri puolilta Pohjolaa tulevien ihmisten kanssa. Sosiaaliset mediat kokoavat ihmisiä maiden rajojen, kielten ja kulttuurien yli ja toimivat foorumina, jossa voimme keskustella meitä kiinnostavista aiheista, Silja sanoo. Hän avasi keskustelun kysymällä

– Hyvät pohjoismaiset ystävät, nimeni on Silja Borgarsdóttir Sandelin ja olen Nuorten Pohjoismaiden neuvoston presidentti. Odotan innolla tulevien viikkojen keskustelua.

kuin poliittisten viestien levittämiseen. Somessa ei ole kyse vain itsensä ilmaisemisesta, vaan myös toisten kuuntelemisesta. Mitä paremmin pidämme korvat auki ja osallistumme keskusteluun, sitä enemmän saamme näkyvyyttä. Siellä on myös monia kuuntelijoita, jotka jakavat tietoa edelleen omissa verkostoissaan.

Sosiaalisen median iskujoukot

Pohjoismaissa käytetään ahkerasti sosiaalisia medioita. Useimmissa Pohjoismaissa yli puolella väestöstä on Facebook-profiili – Islannissa luku on jopa 72,4 prosenttia. Pohjoismaalaiset ovat aktiivisia myös Twitterissä. Sisältöä jaetaan, tykkäyksiä ja uusia twiittejä lähetellään tiuhaan tahtiin. Myös Nuorten Pohjoismaiden neuvoston presidentti 2014 Jakob Esmann tuo pohjoismaisia asioita luupin alle sosiaalisessa mediassa. Hänkin osallistui Facebookin pohjoismaiseen nuorisopaneeliin.

– Oli tosi hienoa edustaa virallista pohjoismaista yhteistyötä. Pääsin esimerkiksi keskustelemaan sosiaalisesta polkumyynnistä suomalaisen, ruotsalaisen ja islantilaisen

ministerineuvoston ja neuvoston skandinaavisen Facebook-sivun lähes 4 000 seuraajalta: ”Miten pitkän koulutuksen aloittavat nuoret voivat olla varmoja siitä, että he saavat aikanaan oman alansa töitä?”

Kysymys sai kommentteja ja tykkäyksiä Suomesta, Ruotsista ja Färsaarilta, ja Siljan mukaan uutta tietoa saatiin esimerkiksi nuorten kokemista ongelmista ja esteistä muissa Pohjoismaissa.

– Sosiaalista mediaa käytetään paljon enemmän tiedon jakamiseen

– Voimme esittää ehdotuksia, ideoita ja visioita ja meidän on uskallettava näyttää, että yksimielisyyden ja tulosten saavuttaminen voi olla pitkän prosessin takana. Miksi emme käynnistäisi keskustelua jo prosessin aikana ja antaisi ihmisille mahdollisuuden osallistua siihen, Jakob Esmann kysyy.

tää esimerkiksi sosiaalisia medioita. Jos me pohjoismaiset poliitikot emme sitä tee, niin kuka sitten?

Keskustelu jatkuu

Pohjoismaiden politiikka saa näkyvyyttä etenkin Pohjoismaiden neuvoston istunnon aikaan. Istunnon yhteydessä Pohjoismaiden ministerineuvoston ja neuvoston Facebook-sivua ovat päivittäneet monet pohjoismaiset yhteistyöministerit, kuten Manu Sareen, Alexander Stubb, Hadia Tajik sekä Pohjoismaiden neuvoston vuoden 2013 presidentti Marit Nybakk. Etenkin Twitterissä moni on aktiivinen ja käyttää skandinaavisia aihehasaroja #nrsession ja #unginorden. Myös Silja Borgarsdóttir Sandelin ja Jakob Esmann osallistuvat Twitter-keskusteluihin ja seuraavat niitä kaikkien Pohjoismaiden kokoontuessa huipukokoukseen.

kanssa, ja sain asiaan aivan uusia näkökulmia verrattuna siihen, jos keskustelua olisi käyty jokaisessa maassa erikseen.

Entä sitten kiinnostus pohjoismaisia asioita kohtaan? Se vaatii vielä työtä, Esmann myöntää. Mutta kiinnostus saadaan nousuun vain, jos joku laittaa todella vauhtia keskusteluun. Meidän täytyy esittää kysymyksiä ja osallistaa, eikä pelkästään tiedottaa asioista.

– Pitää keskittyä asioihin, joista ihmisillä on mielipide ja jotka ovat

osa heidän arkipäiväänsä. Kun politiikka henkilöityy, pohjoismainen yhteistyökin saa kasvot ja persoonallisen äänen, Esmann toteaa. Hän huomauttaa, että pohjoismaisilla poliitikoilla on suuri vastuu kasvat-
taa pohjoismaisten asioiden kiinnostavuutta omissa maissaan.

– Tiedämme, että on vaikeaa saada pohjoismaisia asioita Aftenpostenin tai Politikenin etusivulle. Mutta jos mediat eivät halua priorisoida pohjoismaisia asioita, meidän on tehtävä se itse. Siinä voimme käyt-

– Kaikki ei mahdu istumaan Pohjoismaiden neuvoston istuntosaliin, mutta Twitterissä ei tarvitse odottaa omaa puheenvuoroaan. Kun Ruotsin pääministeri puhuu nuorisotyöttömyydestä, joku twiittaa siitä ja twiitin jakaa eteenpäin ehkä ammattijärjestön johtaja Uumajasta ja sitten asiaa kommentoi puolestaan nuori työtön Reykjavikista. Yhtäkkiä keskustelu leviää aivan eri verkostoihin ihmisten keskuuteen, jotka eivät tavallisesti osallistu pohjoismaiseen yhteistyöhön. Twitter-kommenttien kautta istunto saadaan ihmisten tietoisuuteen ja heille annetaan mahdollisuus osallistua, Borgarsdóttir Sandelin toteaa.

Rohkeutta näkyä

Jakob Esmannin toivoo pohjoismaiselle yhteistyölle nimenomaan enemmän näkyvyyttä. Sosiaalisessa mediassa ihmiset voivat itse osallistua – se hän ei onnistu samalla tavalla, jos he vain avaavat paperilehden tai käynnistävät television, hän painottaa.

– Olen ehkä naiivi, mutta avoimuus on mielestäni tärkeää demokratian kannalta. Pohjoismaisen tason päätökset koskettavat kaikkia

Pohjoismaiden asukkaita, ja sen takia meidän täytyy antaa hyvät mahdollisuudet mielipiteiden vaihtoon ja keskusteluun, hän sanoo ja jatkaa:

– Voimme esittää ehdotuksia, ideoita ja visioita ja meidän on uskallettava näyttää, että yksimielisyyden ja tulosten saavuttaminen voi olla pitkän prosessin takana. Olemmehan eri maista ja meillä on erilaiset poliittiset näkemykset, joten on luonnollista olla eri mieltä ja päätyä välillä ristiriitoihin. Miksi emme käynnistä keskustelua jo prosessin aikana ja antaisi ihmisille mahdollisuuden osallistua siihen?

Silja ja Jakob osallistuvat tempaukseen mielellään toistekin – eivätkä pelkää viikon mittaiseen Facebook-keskusteluun, vaan

pidempäänkin panostukseen tavoitteena tehdä pohjoismaista yhteistyötä tunnetuksi. Sekä Facebookissa että sen ulkopuolella.

– Jos näytämme itse, millaista paloa koemme pohjoismaista yhteistyötä kohtaan, se voidaan saada leviämään kulovalkean lailla, Silja Borgarsdóttir Sandelin toteaa lopuksi.

Facebookin keskusteluviikon vetäjinä toimivat Nuorten Pohjoismaiden neuvoston edustajat Silja Borgarsdóttir Sandelin (Suomi/Islandi), Jakob Esmann (Tanska), Henrik Nyholm (Suomi), Johanna Lönn (Ruotsi) ja Maria Kristine Göthner (Norja).

TIETORUUTU

Virallinen pohjoismainen yhteistyö sosiaalisessa mediassa

Pohjoismaiden neuvosto ja Pohjoismaiden ministerineuvosto ovat aktiivisia Facebookissa, Twitterissä, LinkedInissä ja Instagramissa.

Facebook

- Facebook.com/nordensk (skandinaavinen versio)
- Facebook.com/nordenis (islanninkielinen versio)
- Facebook.com/pmnpn (suomenkielinen versio)
- Facebook.com/nordenen (englanninkielinen versio)
- Facebook.com/nrlitteraturpris: Pohjoismaiden neuvoston kirjallisuuspalkinto
- Facebook.com/sdnordic: Sustainable Development the Nordic Way

Twitter

- twitter.com/nordensk (skandinaavinen versio)
- twitter.com/nordenen (englanninkielinen versio)
- twitter.com/nordenis (islanninkielinen versio)

LinkedIn

- Seuraa meitä: The Nordic Council of Ministers and The Nordic Council

Instagram

- @nordicways: pohjoismainen yhteistyö kuvina

KOHTI TURVALLISEMPAA POHJOLAA

Yhteiskäyttö ja jakaminen, yhteistoimintakyky, materiaalihankinnat ... Puolustustermien viidakossa on helppo unohtaa, mistä puolustuspolitiikassa pohjimmiltaan on kysymys: turvallisuudesta. Vuonna 2013 Pohjoismaat pyrkivät historiallisen laajan parlamentaarisen tuen siivittämistä tekemään Pohjolasta maailman turvallisimman alueen. Tutustu kolmen eri toimijan ajatuksiin siitä, mitä puolustuspoliittinen yhteistyö heille merkitsee.

HEIDI ORAVA

Puolustusministeri

Suomen puolustusministeri Carl Haglund pystyy luettelemaan useita saavutuksia muistellesaan vuotta 2013, jolloin hän johti pohjoismaista puolustusyhteistyötä Suomen toimiessa NORDEFCon puheenjohtajana.

Pohjoismaat allekirjoittivat jälleen uuden taktisia ilmakuljetuksia koskevan yhteistyösopimuksen. Maat päättivät ryhtyä tekemään yhteistyötä myös puolustusmateriaaliin liittyvissä asioissa. Erikois-

joukkojen lääkintäkoulutusta koordinoitiin, ja alan ensimmäinen yhteispohjoismainen koulutus alkoi lokakuussa Ruotsissa. Kun sokerina pohjalla NORDEFCon onnistui koota pitkän aikavälin poliittiset painopisteet pohjoismaisen puolustusyhteistyön visioksi.

– Visio korostaa Pohjoismaiden halukkuutta yhteistyön syventämiseen ja asettaa selkeät, vuoteen 2020 ulottuvat tavoitteet. Se tuo pitkän aikavälin suunnitteluun konkreettisen, kaivatun työvälineen ja toimii myös Pohjoismaiden puolustusvoimien konkreettisena ja kauaskantoisena poliittisena ohjauksena, Haglund sanoo.

Carl Haglundin mukaan Pohjoismaiden neuvosto on tuonut poliittiseen ohjaukseen aivan uuden ulottuvuuden jalkauttamalla Pohjoismaiden puolustuspoliittisen yhteistyön parlamentteihin.

– Tämä on pakottanut meidät miettimään suuren yleisön tukea yhteistyölle ja muistuttanut meitä suuremmasta avoimuudesta, jonka pitäisi olla luonnollinen osa kaikkia pohjoismaisia yhteishankkeita. Kehitys on auttanut minua puheenjohtajana varmistamaan, että kotimaani parlamentaarikot ovat pysyneet koko

vuoden ajan perillä puheenjohtajakauden ohjelmasta. Vastaavaa kehitystä on tapahtunut myös muissa Pohjoismaissa, mikä on sysännyt koko NORDEFCOa mukavasti eteenpäin.

Haglund pitää yhtenä kuluneen vuoden kohokohtana Tukholmassa järjestettyä Pohjoismaiden neuvoston teemaistuntoa, jossa käytiin monia hyviä ja vilkkaita keskusteluja Pohjoismaiden ulko-, turvallisuus- ja puolustuspolitiikasta.

– Arvostan suuresti parlamenttien käymää aktiivista keskustelua ja Pohjoismaiden puolustuspoliittisen yhteistyön osakseen saamaa suurta kiinnostusta. Erittäin mielenkiintoinen oli myös kaikkien Pohjoismaiden parlamenteissa järjestetty keskustelu pohjoismaisen puolustusyhteistyön kehittämistä; Suomen eduskunnassa tämä keskustelutilaisuus järjestettiin viime kesänä.

– Parhaiten mieleeni ovat kuitenkin jääneet Pohjoismaiden, Pohjoismaiden ja Baltian maiden sekä Northern Group -maiden puolustusministerikokoukset, jotka järjestettiin joulukuussa Helsingissä. Kokoussarja huipentui puolustusministerien allekirjoittaessa NORDEFCOn vision pohjoismaisen puolustusyhteistyön tulevaisuudesta. Parlamentaarisen puolustuspoliittisen keskustelun kohokohtana oli puolestaan turvallisuus- ja puolustuspolitiikkaa käsitellyt pohjoismainen pyöreän pöydän konferenssi, joka järjestettiin syyskuussa Helsingissä. Se oli hyvä aloite, ja siellä käytiin monia kiinnostavia keskusteluja.

– Monet pohjoismaalaiset tietävät, että pohjoismaisesta puolustusyhteistyöstä on hyötyä esimerkiksi tehtäessä yhteisiä materiaalihankintoja. Suurimmat taloudelliset hyödyt voidaan kuitenkin saavuttaa kaikkein monimutkaisimmassa yhteistyössä eli suorituskykyjen saralla, Puheloinen sanoo.

Puolustusvoimien edustaja

Suomen puolustusvoimien komentaja, kenraali Ari Puheloinen näkee NORDEFCon uudessa visiossa ne poliittiset tavoitteet, joita hän peräänkuulutti syyskuisessa pyöreän pöydän keskustelussa. Hän odottaa-kin jo kovasti sitä, että Pohjoismaiden sotilaallisessa ja poliittisessa yhteistyössä aletaan vuosia jatkuneen toimivan pragmatismien jälkeen neuvotella myös vaikeista kysymyksistä.

– Monet pohjoismaalaiset tietävät, että pohjoismaisesta puolustusyhteistyöstä on hyötyä esimerkiksi tehtäessä yhteisiä materiaalihankintoja. Suurimmat taloudelliset

hyödyt voidaan kuitenkin saavuttaa kaikkein monimutkaisimmassa yhteistyössä eli suorituskykyjen saralla, Puheloinen sanoo.

– Suorituskykyjen yhteiskäyttö, esimerkiksi Pohjoismaiden sotilaallinen ilmakuljetusyhteistyö, on yksinkertaisempi yhteistyömuoto. Suorituskykyjen jakaminen on sen sijaan jo mutkikkaampaa. Jakamisesta on kyse silloin, kun maat vastavuoroisuuden periaatteen pohjalta sopivat, että joitakin suorituskykyjä on vain toisella ja nämä kyvyt ovat yhteisesti kummankin käytössä.

Puheloisen mukaan poliittiset tavoitteet on nyt asetettu riittävän korkealle. Vastedes haasteena on arvioida, miten tärkeänä Pohjoismaat pitävät keskinäistä yhteistyötään verrattuna siihen, miten ne käsittelevät kansallisia eroavuuksia, joiden olemassaololta ei voi ummistaa silmiä.

– Eroja on paitsi päätöksenteko- ja suunnitteluprosesseissa myös siinä, miten kussakin maassa suhtaudutaan kansalliseen puolustusteollisuuteen. Poliitiikan avulla voidaan tällaisissa tapauksissa kehittää tulevaa sotilaallista yhteistyötä ja luoda entistä paremmat edellytykset sen tekemiselle, Puheloinen sanoo.

– Mielestäni on syytä muistaa, miten tärkeä poliittinen ulottuvuus on, kun puolustusyhteistyöstä puhutaan. Siksi oli mielenkiintoista päästä todistamaan sitä Pohjoismaiden sotilaallisen yhteistyön herättämää laajaa kiinnostusta, jota Pohjoismaiden neuvoston ja NORDEFCon Helsingissä pitämä pyöreän pöydän keskustelu ilmensi.

Parlamentaarikko

Höskuldur Þórhallsson on innoissaan siitä, miten rakentavassa henges-
sä puolustuspoliittista yhteistyö-
tä Pohjolassa nykyään tehdään.
Pohjoismaiden neuvoston Islannin-
valtuuskunnan jäsenenä hän tuo
maanmiestensä näkemyksiä esille
pohjoismaisessa keskustelussa.

– Helsingissä käyty pyöreän pöy-
dän keskustelu oli erittäin hyödylli-
nen. Pohjoismaat ovat mielestäni nyt
halukkaampia kuin koskaan teke-
mään yhteistyötä puolustusasioissa.
Suomi ja Ruotsi eivät kuulu Natoon,
mutta silti ne haluavat lisätä puolus-
tusyhteistyötä, mikä on mielestäni
todella ilahduttavaa.

Islanti on Nato-jäsen, mutta sillä
ei ole omia asevoimia. Helmikuussa
2014 Suomen ja Ruotsin lento-osas-
tot harjoittelivat ensimmäistä kertaa
yhdessä Islannin ilmatilan valvontaa.
– Islantilaiset ovat yleisesti ottaen
hyvin rauhantahtoisia eivätkä halua
maan osallistuvan minkäänlaisiin
sotilasoperaatioihin. Kun on kyse
puolustuspolitiikkaan, ilmavalvon-
taan tai terrorismin torjuntaan liitty-
västä yhteistyöstä, heillä on kuitenkin
aivan toinen ääni kellossa, Höskuldur
Þórhallsson sanoo.

Islannin hallitus keskeytti kulu-
neena vuonna maan EU-jäsenyyss-
neuvottelut. Höskuldur Þórhallsson
haluaakin korostaa, miten tärkeää
pohjoismainen yhteistyö on myös
muissa arktisen alueen turvallisuus-
näkökohtiin liittyvissä kysymyksissä.

– Pohjoismaiden neuvoston edus-
tajat ottivat myös turvallisuuskysymyk-
set esille Helsingin pyöreän pöydän
keskustelussa. Sekä ympäristön että
ihmisten turvallisuus täytyy ottaa
nykyistä paremmin huomioon liiken-
teen ja luonnonvarojen hyödyntämisen
lisääntyessä arktisella alueella.

*– Helsingissä käyty
pyöreän pöydän keskustelu
oli erittäin hyödyllinen,
Höskuldur Þórhallsson
toteaa.*

**Joustavuus, realismi, ennakkoluulotto-
muus** ja kauaskantoinen näkökulma
ovat Pohjoismaiden neuvoston presi-
denttinä vuonna 2013 toimineen Marit
Nybakkin mukaan hyvän puolustuspo-
liittisen yhteistyön – Pohjoismaiden
turvallisuuden parantamiseen pyrkivän
yhteistyön – tärkeimmät edellytykset.

– Yhteistyön lähtökohtana olevan
– ja myös sen tavoitteeksi asetetun –
keskinäisen työnjaon ja erikoistumisen
edellytyksenä on, että voimme luottaa
toinen toisiimme ja siihen, että mai-
demme välinen solidaarisuusjulistus
pätee kriisitilanteissa. Näiden asioiden
puimista on syytä jatkaa seuraavissa
pyöreän pöydän keskusteluissa. ●

TIETORUUTU

Pohjoismaiden neuvosto keskusteli
teemaistunnossaan Norjan johdolla
ulko- ja puolustuspolitiikasta.
Jalkauttaakseen puolustuspoliittisen
keskustelun parlamentteihin entistä
paremmin neuvosto päätti tehdä aloit-
teen laajemmasta pyöreän pöydän
keskustelusta. Tilaisuus järjestettiin
30. syyskuuta 2013 Helsingissä.

NORDEFCO (Nordic Defence Coopera-
tion) on pohjoismaisesta puolustu-
syhteistyöstä vastaava poliittinen ja
sotilaallinen elin. NORDEFCO julkaisi
joulukuussa pohjoismaisen puolus-
tusyhteistyön vision, jonka linjaukset
ulottuvat vuoteen 2020.

Yhteiskäyttö (pooling; esiintyy usein
sanaparissa pooling and sharing):
Maiden valmius tehdä yhteistyötä kun-
kin maan senhetkisten suorituskyky-
jen ja puolustusmateriaalin pohjalta.

Jakaminen (sharing): Maat sopivat
keskenään suorituskykyjen ylläpitämi-
sestä siten, että tiettyä suorituskykyä
ylläpidetään ainoastaan yhdessä
maassa ja kyseinen suorituskyky on
naapurimaiden käytettävissä tarpeen
vaatiessa.

YHDESSÄ RUOKAHÄVIKKIÄ VASTAAN

Kolmannes maapallon elintarviketuotannosta päätyy jätteeksi tai menee muuten hukkaan. Ruokahävikkiä syntyy YK:n arvion mukaan vuosittain noin 725 miljardin euron arvosta. Pelkästään maailman rikkaimpiin kuuluvien maiden ruokahävikki riittäisi ruokkimaan kaikki maailman aliravitut moneen kertaan. Pohjoismaiden hallitukset sekä joukko asialle omistautuneita tulisielujäseniä haluaa nyt tarttua tähän ongelmaan.

MICHAEL FUNCH

Yksi tulisieluista on tanskalaisen *Stop Spild af Mad* -kuluttajaliikkeen perustaja *Selina Juul*. Hänelle myönnettiin Pohjoismaiden neuvoston luonto- ja ympäristöpalkinto vuonna 2013 työstä ruokahävikin vähentämiseksi Tanskassa, ja nyt hänen tavoitteenaan on laajentaa työ muihin Pohjoismaihin.

Uusia keinoja ruokahävikin vähentämiseksi

Selina Juul pitää yhtenä tärkeimmistä tehtävistään toimia sillanrakentajana päättäjätason ja kansalaisten välillä.

– Minun kaltaiseni ihmiset toteuttavat poliittisia visioita ja iskulauseita käytäntöön niin, että ne todella johtavat toimiin ja muutoksiin kansan keskuudessa, Selina Juul toteaa. Hän on jo löytänyt sijoituskohteen palkinnon myötä saamilleen 350 000 Tanskan kruunulle.

– Tavoitteena on luoda uusi verkosto, jonka avulla ylijäämäruoka voidaan hyödyntää parhaalla mahdollisella tavalla. Uuteen järjestelmään kuuluu verkkosivusto ja kännykkäsovellus, joiden avulla hävikiksi muuten päätyvän ruoan tarjoajat ja vastaanottajat voivat aikatauluttaa elintarvikkeiden toimituksia ja noutoja, Selina kertoo.

Joustava järjestelmä vähentäisi varastoinnin tarvetta ja turvaisi osaltaan sen, että yhä suurempi osa suurkeittiöiden, elintarviketuotajien, supermarkettien ja muiden

Mainoskilpailun ensimmäinen palkinto jaettiin Selina Juulin järjestämässä ruokahävikkitapahtumassa Kööpenhaminassa.

– Pääajatuksena on, että kaikki tuotettu ruoka syötäisiin, eikä mitään päätyisi jätteeksi. Toivon, että tulevaisuudessa tietoisuus ruokahävikistä kasvaa Pohjoismaissa huomattavasti. Pohjolasta voisi tulla edelläkävijäalue tässä asiassa, Dagfinn Høybråten pohtii.

elintarvikealan toimijoiden ylijäämäruoasta hyödynnettäisiin.

YK:n kautta maailmalle

Pohjoismaiden ministerineuvosto teki vuonna 2013 yhteistyötä YK:n kanssa hankkeessa, jonka tarkoituksena oli tuoda hävikkiongelma laajempaan tietoisuuteen. Pohjoismaissa ja Baltian maissa järjestettiin hankkeen puitteissa yhteinen mainoskilpailu, jonka tuomaristossa Selina Juul istui.

Kilpailun ensimmäinen palkinto jaettiin Selina Juulin järjestämässä

ruokahävikkitapahtumassa Kööpenhaminassa. Tapahtumaan osallistui muun muassa Tanskan elintarvikeministeri, COOP-ketju, Unilever ja muita elintarvikealan toimijoita sekä kodittomien yhdistyksiä ja muita ruohonjuuritason toimijoita. Yhteensä noin 6 000 ihmistä yhteiskunnan eri tasoilta tapasi yhteisen asian merkeissä ja sai syödäkseen ylijäämäruokaa.

Tapahtumassa puhunut Pohjoismaiden ministerineuvoston pääsihteeri Dagfinn Høybråten kertoi muun muassa seuraavaa:

Selina Juulille myönnettiin Pohjoismaiden neuvoston luonto- ja ympäristöpal-kinto vuonna 2013 työstä ruokahävikin vähentä-miseksi Tanskassa ja nyt hänen tavoitteenaan on laajentaa työ muihin Pohjoismaihin.

– Pääajatuksena on, että kaikki tuotettu ruoka syötäisiin, eikä mitään päätyisi jätteeksi. Toivon, että tulevaisuudessa tietoisuus ruoka-hävikistä kasvaa Pohjoismaissa huomattavasti. Pohjolasta voisi tulla edelläkävijäalue tässä asiassa.

Mainoskilpailu oli osa kansainvä-listä kampanjaa, jonka YK:n ympä-ristöohjelma (UNEP) järjesti yhdessä YK:n maatalous- ja elintarvikejär-jestön (FAO) kanssa, joten Pohjois-maiden sanoma on nyt jo levinnyt laajempaan tietoisuuteen.

Høybråten korosti myös, että jätettä tulisi pikemminkin tarkastella voi-mavarana eikä ongelmana.

Ruokahävikistä vihreään kasvuun

Pohjoismaiden pääministerit ovat käynnistäneet samassa hengessä useita vihreän kasvun hankkeita. Hankkeiden tavoitteena on tutkia mahdollisuuksia vahvistaa pohjois-maista yhteistyötä kestävämmän talouden hyväksi. Yksi hankkeista keskittyy ruokahävikkiin, ja sen

– Tämän kaltaisissa suurissa kysymyksissä vastakkainasettelu on turhaa. Poliitikot, virkamiehet, teollisuus- ja elinkeinoelämä ja tavallinen kansa ovat tässä asiassa samassa veneessä. Tärkeintä on tehdä voitavansa, mihin ryhmään ikinä kuuluukin, kukin omalla tavallaan, Selina Juul painottaa.

tarkoituksena on muun muassa tutkia mahdollisuuksia rajat ylittävälle ruokapankkitoiminnalle.

Tässä yhteydessä Selina Juulin aloite paremmasta koordinoinnista toimijoiden ja ruoka-avun vastaanottajien välillä voi olla tärkeässä asemassa. Selina Juulilla on lisäksi toiveena järjestää suuri yhteispohjoismainen ruokahävikkitapahtuma, joka voisi osaltaan auttaa luomaan yhteistä pohjoismaista suuntaa.

Matka poliittisista tavoitteista käytännön toteutukseen voi usein olla pitkä, mutta vihreän kasvun kaltaiset muutokset voivat totisesti auttaa herättämään intoa myös kansalaisten keskuudessa.

– Sellaiset käsitteet kuin vihreä kasvu tai biotalous ovat tulleet jäädäkseen. Luonnonvarat uhkaavat ehtyä, joten meidän on pakko säädellä kulutustamme ja löytää uusia keinoja, toteaa Selina Juul, joka ei anna poliittisten puheiden hämätä itseään.

Ruskeaa, keltaista, sinistä, vihreää

Biotalous on toinen poliittinen muotiana, joka kaikessa abstraktisuudessaan kuitenkin sisältää uudenlaista ajattelua ja luovuutta.

Biotalouteen perustuvan yhteiskunnan tavoitteena on hyödyntää voimavarat paremmin ja välttää riip-

puvuutta fossiilisista polttoaineista. Olivatpa luonnonvarat tai voimavarat sitten ruskeita (jäte), sinisiä (järvet ja meret) tai vihreitä ja keltaisia (metsät ja maat), niille on tärkeä löytää uudenlaisia käyttö- ja etenkin uudelleenkäyttötapoja.

Vuoden 2013 aikana on tehty useita alustavia toimia pohjoismaisen yhteistyön toteuttamiseksi biotalouden saralla. Tulevina vuosina on luvassa monia uusia hankkeita muun muassa Pohjoismaiden ministerineuvoston vuoden 2014 Islannin-puheenjohtajakauden sekä pääministereiden vihreän kasvun aloitteen puitteissa.

Miltä tämä kaikki näyttää tulislun näkökulmasta? Onko tällaisissa ylhäältä alaspäin johdetuissa hankkeissa voimaa, vai jämähtävätkö ne byrokratian rattaisiin?

– Tämän kaltaisissa suurissa kysymyksissä vastakkainasettelu on turhaa. Poliitikot, virkamiehet, teollisuus- ja elinkeinoelämä ja tavallinen kansa ovat tässä asiassa samassa veneessä. Tärkeintä on tehdä voitavansa, mihin ryhmään ikinä kuuluukin, kukin omalla tavallaan, Selina Juul painottaa.

Pohjoismaisen yhteistyön tärkeimpiä tehtäviä on verkostojen luominen, ja Dagfinn Høybråtenin lailla myös Selina Juul painottaa Pohjoismaiden roolia maailmassa.

– Jos Pohjoismaat onnistuvat tekemään jotakin ruokahävikkinä vähentämiseksi, voimme olla esimerkkinä muulle maailmalle, hän muistuttaa. Hän uskoo ruokahävikin vähentämiseksi tehtävän työn tuottavan tulosta myös jatkossa. ●

TIETORUUTU

Pohjoismaiden neuvoston luonto- ja ympäristöpalkinto haluttiin vuonna 2013 myöntää pohjoismaiselle yritykselle, organisaatiolle tai yksityishenkilölle, jonka kehittämä tuote tai keksintö tai muu luova panos lisää luonnonvarojen käytön tehokkuutta ja pienentää siten ihmisen ympäristöjalanjälkeä.

TIETORUUTU

Pohjoismaiden pääministerit ovat käynnistäneet vihreän kasvun aloitteen, jonka tarkoituksena on selvittää pohjoismaisen yhteistyön mahdollisuuksia vihreän kasvun hyväksi useilla eri aloilla. Hankkeita on yhteensä 10, joista yksi keskittyy ruokahävikkiin. Lue lisää osoitteesta norden.org/greengrowth tai tutustu Green Growth the Nordic Way -verkkolehkeen osoitteesta nordicway.org.

VALKOISESTA SAVUSTA TELEVISIOLÄHETYKSEEN

Pohjoismaiden neuvoston palkintojen saajat julkistettiin vuonna 2013 ensimmäistä suorassa televisiolähetyksessä, joka näytettiin kaikissa Pohjoismaissa. Pohjoismaiden neuvosto tarjosi parhaaseen katseluaikaan alueellisen Oscar-gaalan, jossa ehdokkaiden keskuudessa koettiin sekä ilon että pettymyksen tunteita. Lisäksi gaala kokosi yhteen taiteilijoita ja poliitikkoja ja tavoitti uusia tv-katsojia.

JESPER SCHOU-KNUDSEN

Karikkikulhot ja samppanjalasit nostettiin viimeksi yhtä aikaa pöytään Ruotsin prinsessa Madeleinein häiden aikaan kesäkuussa. Ja sitä ennen Pohjoismaissa yöaikaan näkyvän Oscar-gaalan aikana helmikuussa. Näin ollen tanskalainen Anne-Marie Damm valmistautui samanlaiseen kattaukseen 30. lokakuuta 2013, jolloin Pohjoismaiden neuvosto oli ilmoittanut lähettävänsä suorana neuvoston uuden palkintogaalan.

– Siinä on aina jotain juhlavaa ja viihdyttävää, kun isot televisio-kanavat todella panostavat suuriin tapahtumiin. Myönnän rehellisesti, että olen kuin liimattu television ääreen, oli kyseessä sitten olympialaisten avajaiset, kuninkaalliset häät tai

hautajaiset tai Oscar-gaala. Minusta on todella hienoa olla todistamassa suuria kansantapahtumia ja liikutun väistämättä. Samalla opin aina jotain uutta. Myös juorurintamalta, Anne-Marie Damm kertoo.

Tämä 54-vuotias tanskalaiskatsoja ei ollut ainoa, joka asettautui television ääreen seuraamaan Pohjoismaiden neuvoston viiden palkinnon päätymistä saajilleen. Hänen lisäksi noin puoli miljoonaa pohjoismaalaista surffasi tiensä neuvoston palkintogaalaa lähettävälle kanaville. Pohjoismaiden neuvosto oli päättänyt ensimmäistä kertaa lähettää palkintojenjaon suorana. Sekä voittajien paljastaminen että palkintojen luovutus tapahtuivat Os-
lon oopperatalossa samanaikaisesti,

ja televisioyleisö seurasi palkintojen jakoa reaaliajassa kaikissa Pohjoismaissa. Pohjoismaiden neuvosto jakaa viisi palkintoa: kirjallisuuspalkinnon, musiikkipalkinnon, elokuva-palkinnon, ympäristöpalkinnon sekä tänä vuonna ensimmäistä kertaa lasten- ja nuortenkirjallisuuspalkinnon. Muutos on suuri aiempiin vuosiin verrattuna, jolloin palkinnonsaajien julkistaminen ja palkintojen jakaminen on järjestetty erillisinä tapahtumina. Tapahtumien ajankohdan lisäksi välimatkaa on ollut myös Pohjoismaiden suureen yleisöön.

Etenkin Pohjoismaiden neuvoston vanhimman ja arvostetuimman palkinnon eli kirjallisuuspalkinnon saajan valitsemista ja tiedon julkistamista on ympäröinyt lähestulkoon mystinen rituaali. Tavallisesti Pohjoismaiden suurimmat sanomalehdet ovat kuukausikaupalla kilpailleet siitä, kuka onnistuu ennustamaan oikein vuoden voittajan. Kaikki ovat saaneet kuitenkin odottaa kiltisti valkoisen savun nousemista palkintolautakunnan viimeisestä ratkaisevasta kokouksesta.

Uuden televisiokonseptin taustalla on selkeä poliittinen toive siitä, että sekä palkintojenjakotilaisuus että Pohjoismaiden neuvoston palkinnot saavuttaisivat Pohjoismaiden kansalaiset laajemmin.

– Meillä on jo pitkään ollut toiveena nostaa Pohjoismaiden neuvoston palkinnot paremmin esille ja entistä suuremman yleisön tietoisuuteen. Tämän Oscar-gaalasta innoituksensa saaneen palkintojuhlan avulla palkintojenjaosta tulee entistä ammattimaisempi ja toivomme saavamme neuvoston arvokkaille palkinnoille entistä suurempaa huomiota, Pohjoismaiden neuvoston presidentti Marit Nybakk totesi

esitellessään uuden julkistamiskonseptin.

Nyt palkinnonsaajat julkistettiin ensimmäistä kertaa vasta itse palkintojuhlan aikana. Pohjoismaiden neuvosto päätti lisätä jännitystä kutsumalla kaikki palkintoehdokkaat paikan päälle Oslon oopperaan, jossa kutsuvieraita oli yli tuhat henkeä. Suurin osa ehdokkaista vastasi kutsuun myöntävästi antaen gaalalle Hollywoodin Oscar-gaalan kaltaista hohtoa. Pohjoismaiden neuvosto sai kuitenkin osakseen myös arvostelua ennen gaalaa.

Pohjoismaiden kirjallisuuspiirit ilmaisivat huolensa siitä, että Pohjoismaiden neuvoston palkin-

not hukkuisivat nyt juhlahumuun.

Alustavat tutkimukset kuitenkin osoittavat, että Pohjoismaiden neuvoston historiassa palkinnoista ja palkintojenjaosta ei ole koskaan kirjoitettu ja puhuttu yhtä paljon kuin vuonna 2013. Tällä kertaa vastinetta rahoilleen saivat kuitenkin muutkin kuin vain kirjallisuuteen perehtyneet lukijat ja valikoivat radionkuuntelijat. Kokonaisuudessaan gaalaa seurasi puolen miljoonan televisioyleisö.

Se ei tunnu äkkiseltään suurelta määrältä. Puoli miljoonaa pohjoismaista katsojaa ei vielä uhkaa Sillan tai Vallan linnakkeen kaltaisten televisiosarjojen huimia katsojalukuja. Ensimmäiset mittaukset viittaavat

Nyt palkinnonsaajat julkistettiin ensimmäistä kertaa vasta itse palkintojuhlan aikana. Pohjoismaiden neuvosto päätti lisätä jännitystä kutsumalla kaikki palkintoehdokkaat paikan päälle Oslon oopperaan, jossa kutsuvieraita oli yli tuhat henkeä.

Suomeksi ja norjaksi kiiteltiin, tanskaksi riemuuttiin ja ruotsiksi laulettiin. Pohjoismaiden neuvosto toivoi nimenomaan, että lähetys saavuttaisi mahdollisimman monia pohjoismaalaisia mahdollisimman laajalla pohjoismaisen kulttuurin kattauksella.

kuitenkin siihen, että luku on tavanomainen uusien lähetysten osalta ja että katsojia on joka tapauksessa tarpeeksi saavuttamaan edes osan Pohjoismaiden kansalaisista, jotka pohjoismaisilla verorahoillaan ovat mukana kustantamassa Pohjoismaiden neuvoston palkintoja ja pohjoismaista kulttuuriyhteistyötä.

– Täytyy tunnustaa, etten ollut koskaan kuullutkaan muista pohjoismaisista palkinnoista kirjallisuuspalkinnon lisäksi. Minun on pakko samalla myös paljastaa, etten oikeastaan edes tiedä, mitä Pohjoismaiden neuvosto tekee. Nyt olen kuitenkin himpun verran viisaampi Pohjoismaiden neuvoston ja etenkin muiden palkintojen osalta. On aivan mahtavaa, että ilmeisesti myös pohjoismaiselle lastenkirjallisuudelle on olemassa oma palkintonsa, Anne-Marie Damm sanoo.

Kokenut televisionkatsoja kertoo kuitenkin, että hänet veti television ääreen etupäässä toive juhlovasta televisioviitteestä.

– Minua houkutteli myös Tanskan yleisradion ja sanomalehtien kuvaus Oscar-gaalaa muistuttavasta juhlasta. Sellaisiinhan osallistuvat yleensä

kaikki julkkikset. Juhlissa ei kuitenkaan näkynyt montaakaan minulle tuttua kasvoa, mikä oli pienoinen pettymys. Ohjelman aikana näytetyt ennalta valmistellut osuudet olivat kuitenkin erittäin ammattimaisia ja viihdyttäviä. Tanskan lähetysten päälle puhunut kommentaattori höpisi kyllä aivan liikaa. En kuullut läheskään kaikkea, mitä nuoret juontajat sanoivat. Hän toi mieleen Jørgen de Myliuksen, joka ennen vanhaan kommentoi Tanskassa euroviisuja, Anna Marie Damm sanoo.

Palkintogaalaa on myös jälkeensä arvosteltu siitä, että ohjelmasta puuttui kunnollinen tekstitys niille katsojille, jotka eivät ymmärrä norjaa, ruotsia, suomea ja tanskaa. Näitä kaikkia kieliä todellakin kuultiin ohjelman aikana; suomeksi ja norjaksi kiiteltiin, tanskaksi riemuuttiin ja ruotsiksi laulettiin. Pohjoismaiden neuvosto toivoi nimenomaan, että lähetys saavuttaisi mahdollisimman monia pohjoismaalaisia mahdollisimman laajalla pohjoismaisen kulttuurin kattauksella. Tekstitys osoittautui kuitenkin odotettua suuremmaksi haasteeksi ja Pohjoismaiden neuvosto aikoo keskittyä

asiaan erityisesti Tukholmassa ensi vuonna järjestettävän palkintojuhlan suunnittelussa.

Karkkikulhon ja samppanjalasien tyhjennyttyä Tanskan Hellerupissa jäätiin seuraaviin tunnelmiin:

– Oslon palkintojuhla ei oikeastaan ollut varsinainen Oscar-gaala ja kommentaattori pölötti aivan liikaa. Mutta oli kuitenkin hauskaa ja rikastavaa saada enemmän tietoa palkinnoista. Uskomatonta, että meillä Pohjoismaissa on myös elokuva- ja ympäristöpalkinnot. Se oli minulle uutta, mutta nyt tiedän senkin. Aion varmasti katsoa palkintogaalan myös ensi vuonna, Anne-Marie Damm kaavailee. ●

TIETORUUTU

Pohjoismaiden neuvosto julkisti lokakuussa yhteistyössä Norjan yleisradion (NRK) ja Oslon oopperan kanssa Pohjoismaiden neuvoston viisi palkintoa: kirjallisuuspalkinnon, musiikkipalkinnon, elokuvapalkinnon, ympäristöpalkinnon sekä tänä vuonna ensimmäistä kertaa jaetun lasten- ja nuortenkirjallisuuspalkinnon. Pohjoismaiden neuvoston palkinto on 350 000 Tanskan kruunua (lähes 47 000 euroa). Vuonna 2013 jaettiin ensimmäistä kertaa myös palkintopatsas.

norden

Pohjoismaiden ministerineuvosto
Pohjoismaiden neuvosto

Ved Stranden 18
DK-1061 København K
www.norden.org

20
13

ANP 2014:702
ISBN 978-92-893-2699-5